

คำนำ

คณะผู้ศึกษามีความยินดีที่จะนำเสนอ รายงานฉบับสมบูรณ์ ของการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย ที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ดำเนินการให้แก่ บริษัท ทรานส์ ไทย - มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด รายงานนี้มีทั้งหมด 7 เล่ม ประกอบด้วย

- ➔ (1) รายงานหลัก ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 รายละเอียดโครงการ บทที่ 3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน บทที่ 4 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และบทที่ 5 มาตรการลดและติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- (2) รายละเอียดสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ครอบคลุมประเด็นด้านกายภาพ-นิเวศ และด้านสังคม (ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์-คุณภาพชีวิต) โดยละเอียด
- (3) ภาคผนวก A - J
- (4) ภาคผนวก K
- (5) แผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม
- (6) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ฉบับภาษาไทย
- (7) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ฉบับภาษาอังกฤษ (Executive Summary)

การศึกษาครั้งนี้มีลักษณะพิเศษ 3 ประการ ประการแรก การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในช่วงรอยต่อของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ มีสิทธิในการมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นในกระบวนการตัดสินใจของรัฐ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ยังมีได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเรื่องนี้ในรายละเอียดที่ชัดเจนนัก คณะผู้ศึกษาจึงได้สอดแทรกกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เข้าไปในกระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับทราบความวิตกกังวลของชุมชนทุกตำบลที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ นำประเด็นเหล่านั้นมาผนวกเข้าในกระบวนการศึกษานับเป็นครั้งแรกที่มีการดำเนินการเช่นนี้ในกระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย อีกทั้งได้นำเสนอผลการศึกษาต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนรับทราบ และแสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษา มาตรการลดและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ประการที่สอง การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินไปควบคู่กับการออกแบบด้านวิศวกรรม ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้มีการสอดแทรกมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกระบวนการออกแบบด้านวิศวกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วน of ผลกระทบด้านกายภาพและนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่จะแก้ไขได้โดยใช้เทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม ยังมีผลกระทบบางประเด็นที่มีอาจแก้ไขได้

โดยสมบูรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลกระทบด้านสังคม ตลอดจนการยอมรับของชุมชน ซึ่งได้แนะนำให้
เจ้าของโครงการชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชน โดยกระบวนการปรึกษาประชาชน (Public consultation)
ให้มีมาตรการชดเชยที่เหมาะสม ในกรณีที่ชุมชนได้รับความเดือดร้อนจากผลกระทบที่ยังเหลืออยู่ หรือ
ในกรณีที่ต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมส่วนหนึ่งได้ตกเป็นภาระของชุมชน **ประการที่สาม** เพื่อให้สอด
รับกับแนวคิดที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะอย่างทั่วถึง คณะผู้ศึกษาได้เผยแพร่ผลการศึกษา
ครั้งนี้ทาง Website ซึ่งเป็นวิธีเผยแพร่ข้อมูลที่ยอมรับกันว่ามีประสิทธิภาพที่สุดในปัจจุบัน

ปัญหาที่ชุมชนมีความวิตกกังวลเป็นพิเศษ ได้แก่ ผลกระทบในระยะก่อสร้าง โดยเฉพาะ
บริเวณชายฝั่งและในทะเล ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรประมง ปัญหาเรื่องความเสี่ยง กลัวท่อส่งก๊าซ
ระเบิด ปัญหาที่จะกระทบต่อวิถีชีวิต วิถีชุมชน ปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาต่อเนื่องหลังมีระบบ
ท่อส่งก๊าซ (หากได้รับอนุมัติ) ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพด้านพลังงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา
ด้านอุตสาหกรรม ประชาชนส่วนหนึ่งปฏิเสธการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมี ส่วนหนึ่งต้องการเห็นแผนพัฒนาในภาพรวมของภูมิภาค ต้องการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการ
วางแผนและการตัดสินใจ นอกจากนี้ ประสบการณ์ตรงที่ประชาชนได้พบจากการที่รัฐดูเหมือนจะไม่ค่อย
เอาใจจริงในการแก้ไขปัญหามลพิษจากอุตสาหกรรม ทำให้ชุมชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐ

ในกรณีที่โครงการได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล และได้รับการยอมรับจากชุมชน
คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งใน
ส่วนของมาตรการลดและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยในการควบคุมผลกระทบของโครงการต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะ
ทำได้ นอกจากนี้ เจ้าของโครงการจะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามสัญญาประชาคม ที่ได้ให้ไว้กับชุมชน
อย่างเคร่งครัด

คณะผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณชุมชนในเขตอำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม อำเภอบาดใหญ่
และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล ตอบแบบสอบถามและเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และ
ใคร่ขอขอบคุณหน่วยงานราชการ เอกชน ศาสนสถาน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรบริหารส่วนตำบล
ใน 4 อำเภอข้างต้นที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็น
ประโยชน์สำหรับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้ศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
หาดใหญ่ สงขลา
มกราคม 2545
<http://www.envi.psu.ac.th>